



Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 892/23
17.1.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Туфегџић, адвокат из Новог Сада, ул. Футошка број 60, против туженог Града Београда, ул. Драгослава Јовановића број 2, кога заступа Градско правобранилаштво града Београда, ул. Тиршова број 3, ради утврђења накнаде за фактичку експропријацију, вредност предмета спора 1.475.875,00 динара, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Другог основног суда у Београду П 4073/21 од 17.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 17.1.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П 4073/21 од 17.11.2022. године у ставу првом и другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка из става трећег изреке пресуде Другог основног суда у Београду П 4073/21 од 17.11.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 212.333,00 динара, за законском затезном каматом од извршности до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом извршења.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, дозвољава се објективно преиначење тужбе повећањем висине тужбеног захтева, учињеног поднеском од 4.10.2022. године. Ставом другим изреке, усваја се тужбени захтев тужиоца, па се обавезује тужени Град Београд да тужиоцу АА на име накнаде због фактичке експропријације исплати износ од 1.475.875,00 динара са законском затезном каматом од 17.11.2022. године, па до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 231.458,00 динара са законском затезном каматом, почев од дана извршности пресуде, па до коначне исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени, побијајући је у целости из свих законских разлога. Трошкове другостепеног поступка није тражио.

Испитујући правилност побијане пресуде у границама законских овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку- ЗПП (“Службени гласник РС”, бр.72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 др. закон), Апелациони суд у Београду је оценио да жалба туженог није основана.

У поступку пред првостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које Апелациони суд пази по службеној дужности, нити се жалбом указује на постојање неке друге битне повреде, која је била или могла бити од утицаја на доношење законите и правилне одлуке. Приликом доношења побијане пресуде није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, с обзиром да су дати јасни и непротивречни разлози у сагласности са чињеничним стањем.

Према утврђеном чињеничном стању, предметна парцела ... КО ..., књижно власништво тужиоца (са обимом удела од 1/1), није формално експроприсана. Из налаза и мишљења судског вештака за област геодезије Срђана Мрђена од 4.6.2021. године утврђено је да је парцела ... КО ..., површине 566 м², у површини од 425 м², заузета од стране ул. Из налаза и мишљења вештака произлази да предметна парцела у површини од 425 м² представља ул. ..., која је опремљена водном, електроенергетском и телекомуникационом инфраструктуром, док је саобраћајно изграђена од асфалтног застора. Предметну парцелу неометано користи неограничени број лица за јавни саобраћај у целости. Из записника о процени тржишне вредности непокретности МФ, Пореска управа, Одељење за контролу издвојених активности великих локација Чукарица број 011-464-08-00230/022-0010 од 13.9.2022. године, утврђено је да тржишна вредност катастарске парцеле ... КО ..., износи 3.475,00 динара по м².

Чињенично стање је потпуно и правилно утврђено и оно се жалбеним наводима уз коју нису приложени нови докази не доводи у сумњу. Све чињенице битне за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева, првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио доказима које је правилно оценио, применом одредбе члана 8 ЗПП.

На тако утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио одредбе чл. 1, 8, 9, 11, 12 и 42 Закона о експропријацији (“Службени гласник РС” број 20/09), чл. 2, 3 и 10 Закона о јавној својини (“Службени гласник РС” број 72/11), те правилно усвојио тужбени захтев. За своју одлуку је дао довољне и јасне разлоге, које као правилне прихвата и овај суд, као другостепени, те пресуду детаљно не образлаже.

Наиме, из наведених доказа је утврђено да предметна парцела к.п... КО ... никада није формално експроприсана, иако је фактички већим делом, односно у површини од 425 м² заузета од стране ул.... Како је Град Београд крајњи корисник који је привео намени део парцеле и од ње формирао улицу, као јавно добро чиме је право својине тужиоца на том делу парцеле престало, то је исти у обавези да тужиоцу исплати накнаду за експроприсано земљиште у смислу цитираних одредби материјалног права.

Висину накнаде у висини од 1.475.875,00 динара првостепени суд је утврдио

имајући у виду записник о процени тржишне вредности на име непокретности МФ, Пореска управа, Одељење за контролу издвојених активности великих локација Чукарица број 011-464-08-00230/2022-0010 од 13.09.2022. године из којих произлази да тржишна вредност кат.парцеле ... КО ... износи 3.475,00 динара по м², а да је предметна парцела заузета у површини од укупно 425 м².

Одредбом члана 58 Устава Републике Србије, између осталог, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), као и да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу, утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2).

Одредбом члана 2 став 1 тачка 48 Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09...52/2021), прописано је да је површина јавне намене простор простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина за које је предвиђено утврђивање јавног интереса, у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др.).

Одредбом члана 10 Закона о јавној својини ("Службени гласник РС" број 72/11...153/2020), поред осталог, прописано је: да добрима у општој употреби у јавној својини, у смислу тог закона, сматрају се оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом-јавни путеви, јавне пруге, мост и тунели на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго (став 2); да свако има право да добро у општој употреби користи на начин који је ради остваривања те намене прописан законом, односно одлуком органа и правног лица којем су та добра дата на управљање (став 5); да су добра у општој употреби у својини Републике Србије, изузев путева другог реда, који су у својини аутономне покрајине, на чијој територији се налазе, као изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица, који нису део аутопутева државног пута I и II, тргова и јавних површина, које су у својини локалне самоуправе на чијој територији се налазе (став 7).

У овом случају спорно земљиште је планским актом – Планом детаљне регулације насеља Сремчица ("Службени лист Града Београда", бр.47/10) одређено за улицу и саобраћајницу коју користи неограничени број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која има свој назив. Због тога је оно, сагласно цитираним одредбама Закона о јавној својини, постало добро у општој употреби у јавној својини туженог, као јединици локалне самоуправе, коју као улицу свако има право да користи на начин који је ради остваривања те намене прописан законом и подзаконским актима. На тај начин извршена је "фактичка експропријација", која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији, односно изузимању земљишта. Тужилац је фактички лишен права својине, са свим атрибутима из члана 3 Закона о основама својинскоправних односа ("Службени лист СФРЈ", бр. 6/80, 36/90, "Службени лист СРЈ", бр. 29/96,"Службени гласник РС", бр. 115/2005) и није дужан да трпи штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији (изузимању из поседа), која би била основ за исплату новчане накнаде.

Тужени је обвезник исплате накнаде, јер се део спорне парцеле користи као

улица - добро у општој употреби и у јавној својини, на којем тужени има право својине у складу са чланом 10 став 7 Закона о јавној својини. Висина ове накнаде, која тужиоцу припада на основу члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију и на основу члана 58 Устава Републике Србије, одређена је према тржишној вредности земљишта према записнику о процени тржишне вредности непокретности Министарства финансија, Пореска управа, Одељење за контролу издвојених активности великих локација Чукарица број 011-464-08-00230/022-0010 од 13.09.2022. године, које је првостепени суд исправно прихватио, а тужени није предложио други доказ у вези одређивања висине тржишне вредности спорне непокретности у смислу члана 271 ЗПП.

Првостепени суд је правилно оценио да би се општи рок застарелости потраживања од 10 година из члана 371 ЗОО у ком се може судским путем захтевати исплата накнаде за експроприсану имовину могао применити у случају да је извршена правна експропријација, што овде није случај. Како у конкретном случају формално решење о експропријацији никада није ни било донето, није ни почео да тече рок од ког се рачуна застарелост права за накнаду за предметно земљиште.

Трајним заузимањем непокретности тужени је извршио њихово фактичко одузимање, без спровођења одговарајућег управног акта. Потраживање накнаде за ово земљиште не застарева и уколико накнада никада није одређена решењем надлежног органа у управном поступку ни одлуком суда и може се увек тражити. Када је накнада за одузете непокретности већ одређена поравнањем, односно одлуком суда, потраживање тако утврђене накнаде застарева по члану 379 ЗОО. С обзиром, на у поступку утврђену чињеницу, да накнада власнику заузете непокретности није исплаћена, потраживање те накнаде није застарело и власник одузете непокретности на њу има право. Наиме, право својине је најпотпуније, искључиво и трајно стварно право на одређеној ствари, те је обавеза свих да се уздржавају од повреде права својине других лица. Право на мирно уживање имовине, као и забрану њеног одузимања, изузев у јавном интересу у складу са законом и начелима међународног права, гарантује и Протокол број 1 уз Европску конвенцију о људским правима, па се за остваривање заштите тог права не примењује правило о застарелости потраживања из Закона о облигационим односима.

Без утицаја су жалбени наводи туженог да је првостепени суд прихватио налаз и мишљење судских вештака достављених уз тужбу уз изричито противљење заступника туженог, имајући у виду да тужени није предложио вештачење другог вештака, док је на припремном рочишту изјавио да нема других доказних предлога.

Иако је тужени на рочишту за главну расправу дана 17.11.2022. године предложио да првостепени суд у допуни доказног поступка прибави од Катастра непокретности податак о кретању парцеле, а на околност у ком моменту је извршено одузимање, ако је исто извршено, тужени је у том тренутку био преклудирани за предлагање нових доказа, имајући у виду да у смислу члана 314 ЗПП није учинио вероватним да без своје кривице није могао раније да изнесе доказне предлоге, односно да их предложи на припремном рочишту.

Поред тога, у спису предмета постоји уверење Републичког геодетског завода 02

број 952-224-93130/2020 од 04.08.2020. године у којем је наведено да су фотокопије ЗКУЛ-ова саставни део уверења, те да је историјат власништва, као и бројеви Дн решења по којима се врши промена приказан у наведеном прилогу, из којег произилази да катастарска парцела ... новог премера одговара катастарској парцели ... старог премера, те да је на катастарској парцели ... старог премера (као и на осталим парцелама које су пописане у А листу земљишно-књижног улошка број ...) на основу решења о наслеђивању Другог општинског суда у Београду О-224/69 од 27.4.1970. године и Уговора о куповини и продаји овереног код Другог општинског суда у Београду 1.7.1970. године Ов 4033/70 укњижено право власништва са дотадашњег власника ББ у корист АА из ..., овде тужиоца.

Потврђена је и одлука првостепеног суда из става првог ожалбене пресуде којом је првостепени суд дозволио објективно преиначење тужбе по поднеску тужиоца од 4.10.2022. године правилном применом одредби чл. 199 и 200 ЗПП-а.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их на основу овлашћења из члана 396 став 1 ЗПП посебно не образлаже, јер нису од утицаја на доношење другачије одлуке.

Разлози другостепеног суда су дати у складу са актуелном праксом Европског суда за људска права по којој другостепени суд може навести сопствене разлоге за одлуку у циљу давања образложене одлуке и права на правично суђење сагласно чл. 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Сл. лист СЦГ – међународни уговори“, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – испр.и „Службени гласник РС – Међународни уговори 12/10) - пресуда ЕСЈП од 27.септембра 2001.године, Hirvisaari v. Finland (49684/99, § 30-33).

Са наведених разлога, одлучено је на основу члана 390 и 401 тачка 2 ЗПП-а као у ставу првом изреке.

Међутим, основано се жалбом побија одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу трећем изреке ожалбене пресуде, с обзиром да је првостепени суд погрешно одмерио висину трошкова имајући у виду вредност предмета спора, те је погрешно примењена одредба члана 153 ЗПП-а, због чега је одлука о трошковима морала бити преиначена, па је применом члана 150, 153, 154 и 163 ЗПП-а обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка према вредности спора у тренутку подношења тужбе, у укупном износу од 212.333,00 динара и то на име састава тужбе и два образложена поднеска у износу од по 11.250,00 динара, на име заступања пуномоћника из реда адвоката на два одржана рочишта са приступом и паушалом у износу од по 12.750,00 динара, за приступ на једно неодржано рочиште у износу од 7.125,00 динара, на име трошкова геодетског вештачења у износу од 33.600,00 динара, на име таксе на тужбу и пресуду у износу од по 56.179,00 динара, све према важећој Адвокатској тарифи у време доношења првостепене пресуде и Таксеној тарифи важећој у време настанка таксене обавезе. Тужиоцу на досуђени износ трошкова парничног поступка тужиоцу припада и законска затезна камата од извршности до исплате, сагласно одредбама члана 277. и 324. ЗОО.

Са наведених разлога, одлучено је на основу члана 401 тачка 3 ЗПП-а као у

ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић